

Motion till riksdagen 2019/20:746

av **Ludvig Aspling m.fl. (SD)**

Asiatiska infrastrukturinvesteringsbanken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med en handlingsplan för att åtgärda problemen inom Asiatiska infrastrukturinvesteringsbanken och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

AIIB

Kina kommer under en överskådlig framtid vara västvärldens svåraste utrikespolitiska utmaning, vilket är skälet till regeringens Kinastrategi. Strategin är en övergripande plan för att hantera olika former av kinesisk påverkan, men missar flera viktiga aspekter.

Kinas främsta instrument för internationellt inflytande är det som kallas ”Belt and Road Initiative”, BRI, vilket kan vara världens största infrastrukturplan med en påstådd samlad prislapp på 1 biljon amerikanska dollar. Planen ska sammanlänka Kina, Centralasien, Mellanöstern och Europa genom massiva infrastrukturprojekt och råvaruutvinning med syftet att främja tillväxt och handel.

Två år efter att BRI lanserades 2013, lanserades ett av dess huvudsakliga verktyg, den Asiatiska infrastrukturinvesteringsbanken, AIIB. Inledningsvis hävdade Kina att AIIB hade samma syfte som andra utvecklingsbanker, det vill säga att finansiera

utvecklingsprojekt där risken är för stor för ordinarie kapitalmarknad. Tvivel om detta har dock uppstått. President Xi har beskrivit AIIB och BRI som ”två motorer på ett flygplan”.

AIIB främsta säljargument är flexibilitet, effektivitet och tillmötesgående av låntagares behov, vilket i praktiken betyder mindre ansvar för social och miljömässig påverkan, hållbarhet och korruption. Grundproblemet ligger i bankens organisation. Dess president utses av kinesiska staten och det råder ingen tvekan om att de först och främst ser till Kinas övergripande utrikespolitiska prioriteringar.

Presidenten har behörighet att själv besluta om projekt upp till 200 miljoner dollar. Medlemsländerna som representeras i styrelsen beslutar om övergripande strategi, vilket är ett mycket vagt styrinstrument. Miljöstrategin står exempelvis bakom Parisavtalet, men tillåter samtidigt finansiering av ny kolkraft. Styrelsens övervakande roll begränsas också av bristande rätt till information samt att den inte finns fysiskt på plats i Kina.

Risken att lokalbefolkningar körs över av infrastrukturprojekt är ett ständigt problem för utvecklingsbanker, vilket ställer krav på intern styrning och öppenhet. AIIBs regler om social eller miljömässig påverkan har beskrivits som ”vaga och tandlösa”. Regeln om tvångsförflyttningar tillåter att projekt godkänns utan detaljerad information om vräkningarna. AIIB har heller ingen oberoende enhet som granskar att reglerna över huvud taget följs.

AIIB har ingen fast lista på dokument som ska offentliggöras innan projekt beslutas. I stället består öppenhetspolicyn av principer som vägs mot varandra, ett stort antal undantag från öppenhet ger dessutom presidenten stora möjligheter att hindra utlämning av dokument. Vidare tillåter AIIB att dokument hemlighålls med hänsyn till lagstiftningen i projektländerna, vilka ofta är svaga demokratier med liten tradition av offentlighet.

Om drabbade personer ändå får information och vill motsätta sig projekt så sätter AIIB upp onödiga och krångliga hinder för att göra en anmälan till dess tvistlösningsmekanism, vilken i sig har en intressekonflikt då den samtidigt ansvarar för att granska bankens regeluppfyllnad internt. I tillägg till detta begränsar banken möjligheten att få juridisk rådgivning från NGOs och avfärdar klagomål som även inlämnats till nationell domstol.

Allt detta avviker kraftigt från best practices hos andra utvecklingsbanker, och tydliggör att AIIB är en institution som präglas av kinesisk förvaltningskultur med dess bristande respekt för mänskliga rättigheter, miljö och öppenhet. EU-gruppens strategi är att försöka styra banken i mer öppen och ansvarstagande riktning. Detta har inte fungerat. EU-gruppen utgör själv inte en blockerande minoritet och har haft svårt att bygga koalitioner för att få sin vilja igenom, mycket på grund av att många av bankens medlemmar själva står i beroende till Kina.

En handlingsplan bör således utformas, för att inom en viss tidsram åtgärda bristerna. Om detta visar sig omöjligt bör Sveriges medlemskap avslutas. Sveriges kapitaltillskott motsvarar ungefär 6 miljarder kronor. Det kineserna behöver från EU-länderna i första hand är inte kapital, utan trovärdighet. I praktiken investerar Sverige sitt anseende i banken, vilket kommer att gå förlorat om AIIB tillåts fortsätta.

Ludvig Aspling (SD)

Björn Söder (SD)

Lars Andersson (SD)

Sara Gille (SD)

Markus Wiechel (SD)

Tobias Andersson (SD)

Mats Nordberg (SD)